

Janusz Kuczyński, Zygmunt Pyzik

Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego w Kielcach

Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego 3, 93-104

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JANUSZ KUCZYŃSKI
ZYGMUNT PYZIK

ŚLADY OSADNICTWA WCZESNOŚREDNIOWIECZNEGO W KIELCACH

We wrześniu 1957 r. podczas przeprowadzanych ówczesnie archeologicznych penetracji przedmieść Kielc, nie objętych zwartą zabudową miejską, natrafiono na terenie północnej dzielnicy, o nazwie Szydłówek, na ślady osadnictwa pradziejowego¹. Odkryte stanowisko było zarazem pierwszym reliktem osadnictwa wczesnośredniowiecznego, stwierdzonym w obrębie obszaru administracyjnego Kielc.

Stanowisko zlokalizowane było na kulminacji wzgórza, wchodzącego w skład wschodniego skraju piaszczystego tarasu rzecznoego. W obecnym stanie omawiane wzgórze znajduje się na wprost szczytu sztucznego zalewu zasilanego od północy wodami rzeczki Silnicy. Skutkiem eksploatacji piasku przeznaczanego dla celów budowlanych wschodnia część wzgórza została wybrana. Równocześnie z tym uległa całkowitemu zniszczeniu większa część stanowiska.

Biorąc pod uwagę groźbę szybkiego i zupełnego zniszczenia tak ważnego dla historii Kielc stanowiska archeologicznego, dział archeologiczny Muzeum Świętokrzyskiego dokonał bezpośrednio po odkryciu wstępnych prac ratowniczo-inwentaryzacyjnych, a wkrótce po nich wykopaliskowych prac badawczych.

Prace ratowniczo-inwentaryzacyjne (wrzesień 1957 r.). W ich trakcie wykonano następujące czynności:

1. Plan sytuacyjny stanowiska.
2. Wyrównanie ścian piaskowni w miejscach występowania warstw kulturowych i następnie rysunkowe udokumentowanie profili.
3. Zebranie materiałów występujących powierzchniowo na terenie piaskowni, a pochodzących ze zniszczonych partii stanowiska.

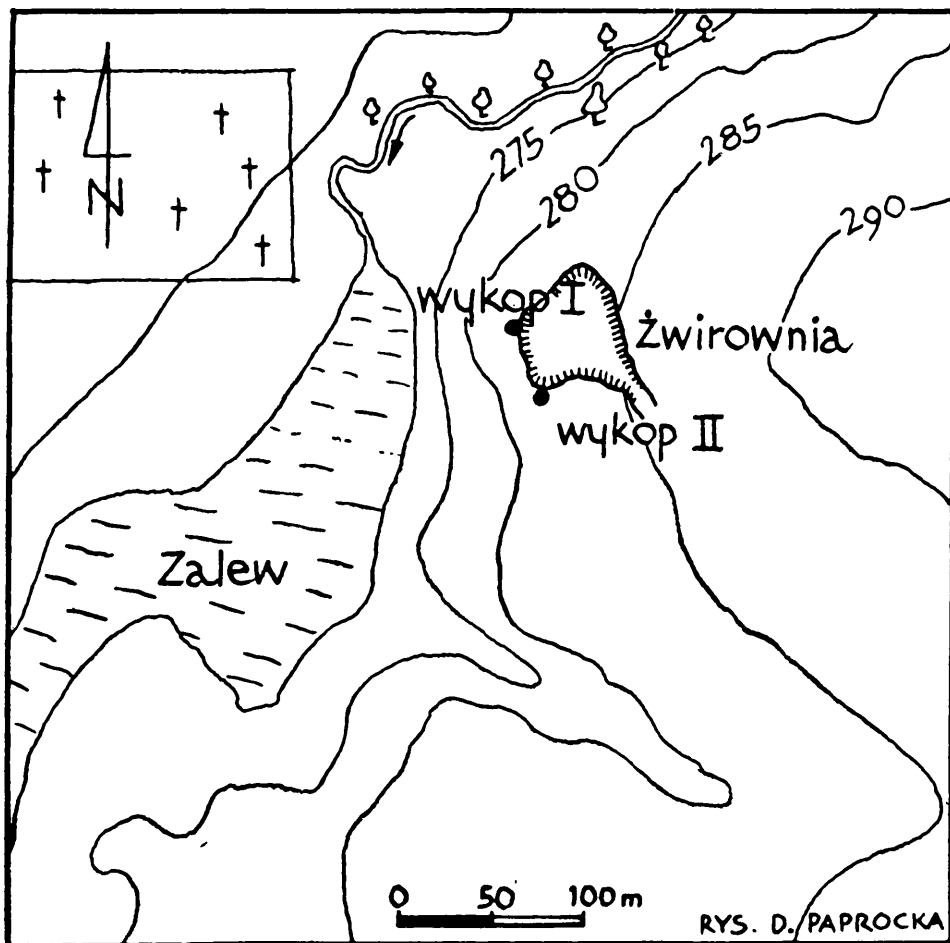
Badawcze prace wykopaliskowe (maj 1958 r.). Wyeksploatowano dwa wykopy, zlokalizowane w miejscach położonych bezpośrednio nad warstwami kulturowymi widocznymi w profilach ścian piaskowni.

¹ J. Kuczyński i Z. Pyzik *Kielce*, „Z otchłani wieków”, t. XXIV, 1958, z. 6, s. 403; J. Kuczyński, *Materiały archeologiczne do badań nad historią Kielc*, „Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego”, t. I, 1963, s. 61 oraz mapa na s. 60.

PRZEBIEG I WYNIKI BADAŃ

W chwili odkrycia stanowiska warstwy kulturowe były widoczne w dwóch miejscach ścian piaskowni, po jednym na zachodniej i południowej ścianie. Strop warstwy kulturowej znajdował się w obu przypadkach na głębokości od 25 do 50 cm pod eolicznym osadem piasku, którego wierzchnia warstwa w wyniku porastającej ją roślinności wykazywała nieznaczne domieszki próchniczne.

Warstwy kulturowe uformowane były w kształcie soczewek o długości 4,7 i 3,8 m oraz miąższości w środkowej części 57 i 52 cm. Środkowe partie obu soczewek składały się z piasku barwy czarnej, jaśniejącego w kierunku obu ścieniających się końców. Ciemne zabarwienie warstw wynikało z bardzo dużej ilości domieszek w postaci popiołu, rozmytych węgli drzewnych i praw-

Ryc. 1. Plan sytuacyjny stanowiska na przedmieściu Szydłówek

dopodobnie resztek innych produktów organicznych. W obrębie soczewek, zwłaszcza w środkowych ich częściach, występowały przepalone kamienie — głównie kwarcyty oraz mniej liczne granity; ponadto skorupy, kawałki połupanych kości i grudki węgla drzewnych. Poniżej warstw kulturowych zalegał całe w postaci frakcjonalnych warstw piasku niejednolicie zabarwionego (białoszary, żółty, brązowawożółty).

Podczas wyrównywania profili ścian piaskowni na odcinku zalegania warstw kulturowych uzyskano następujące materiały:

1. Fragment dna z częścią przydenną naczynia glinianego. Powierzchnia obustronnie wygładzona, lekko szorstka, barwy szarobrunatnej. Przełom ciemnoszary. Na zewnętrznej stronie dna zachowany częściowo odcisk osi koła garnarskiego. Głina schudzona domieszką średnioziarnistego tłucznia granitowego. Wypalenie dobre. Grubość ścianki 9 mm.

2. Ułamek krawędzi naczynia glinianego z brzegiem facetowanym, odchylonym na zewnątrz. Powierzchnia gładka, wewnątrz brunatna, zewnątrz brązowa. Przełom brunatny. Występujący fragment ornamentu składa się z dwóch płytko wyźłobionych linii poziomych. Ślady obtaczania. Głina z domieszką piasku i tłucznia granitowego. Wypalenie dostateczne. Grubość ścianki 8 mm.

3. Fragment przydenny naczynia glinianego. Powierzchnia lekko szorstka barwy szarobrunatnej. Przełom brunatny. Dno prawie płaskie. Głina z domieszką tłucznia granitowego i piasku. Wypalenie dobre. Grubość ścianki 11 mm.

4. Osiem ułamków z różnych naczyń glinianych: jeden przykrawędny, siedem ściennych — wśród nich trzy z ornamentem żłobków dookolnych. Powierzchnie gładkie barwy jasnobrązowej i brunatnej. Przełomy ciemnoszare. Na kilku skorupach słabe ślady obtaczania. Wypalenie słabe. Grubość ścianek od 4 do 11 mm.

5. Cztery kawałki połupanych kości zwierzęcych, wśród nich jeden fragment szczęki z uzębieniem.

Materiały zebrane powierzchniowo na terenie piaskowni:

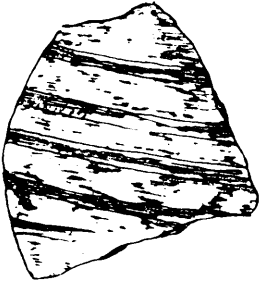
1. Ułamek z górnej części naczynia glinianego. Powierzchnia gładka barwy brązowej i szarej. Przełom brązowy, miejscami brunatny. Ślady obtaczania. Na zewnętrznej powierzchni ornament złożony z podwójnej linii falistej ostro profilowanej. Głina schudzona piaskiem. Wypalenie dostateczne. Grubość ścianki 8 mm.

2. Sześć drobnych ułamków ścian naczyń glinianych ornamentowanych żłobkami dookolnymi. Powierzchnie szorstkie barwy szarobrązowej. Przełomy niejednolite, najczęściej szare. Ślady obtaczania. Głina schudzona tłuczniem granitowym. Grubość ścianek od 3 do 7 mm. Jedna ze skorup posiada ornament linii falistej.

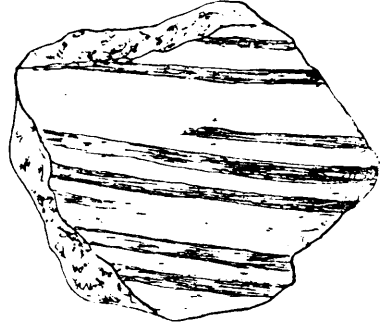
3. Siedemnaście ułamków naczyń glinianych, nie ornamentowanych. Powierzchnie gładkie oraz lekko szorstkie barwy szarej i brązowej. Przełomy niejednolite, najczęściej o piaskowym zabarwieniu. Głina schudzona domieszkami piasku i tłucznia granitowego. Grubość ścianek od 5 do 12 mm.

4. Mały fragment nieokreślonego przedmiotu żelaznego, silnie skorodowany.

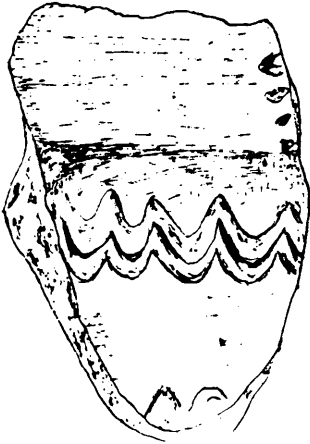
5. Trzy małe wióry i dwa odłupki amorficzne, prawdopodobnie neolityczne. Surowiec krzemienisty, szary, przeświecający. Na odłupkach fragmentarycznie zachowana warstwa cienkiej kory koloru mlecznego.

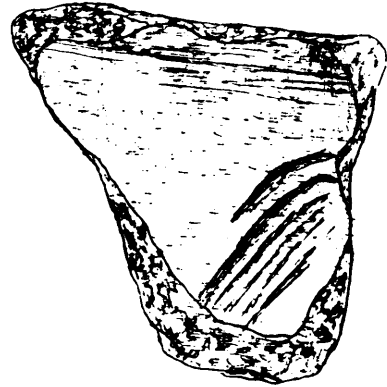
Ryc. 2

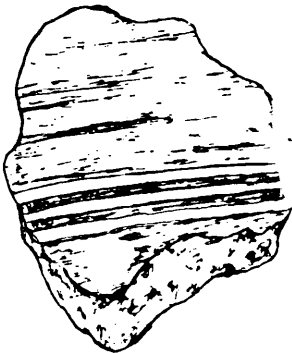
Ryc. 3

Ryc. 4

Ryc. 5

Ryc. 6

Ryc. 7

Fragmenty wczesnośredniowiecznych naczyń glinianych, zebrane powierzchniowo oraz z profili stanowiska

Wykop I. Wykop założono na cyplu wystającym z zachodniej ściany piaskowni, w miejscu położonym bezpośrednio nad warstwami kulturowymi, widocznymi w profilu ściany. Po zdjęciu wierzchniej warstwy piasku eksplorowano warstwy kulturowe warstewkami mechanicznymi o miąższości 2 cm.

Począwszy od głębokości 25 cm piasek uzyskiwał coraz ciemniejsze zabarwienie. Na głębokości 40 cm na dnie wykopu zarysowała się dość regularna plama piasku, zabarwionego niemal na czarno domieszką popiołu, rozmytych węgli drzewnych oraz prawdopodobnie produktami rozkładu innych substancji organicznych. Wymiary plamy wynosiły średnio 3,80 m długości i 2,0 — 2,5 m szerokości. Plamę z trzech stron otaczał pas piasku o średniej szerokości 0,8 — 1,0 m, barwy ciemnoszarej. Skutkiem zniszczenia przez piaskownię części eksplorowanego obiektu nie można było stwierdzić, czy omawiany pas ciemnego piasku otaczał pierwotnie piasek czarny również i z czwartej strony.

W obrębie niemal czarno zabarwionego piasku wystąpiły dwa niesymetrycznie rozmieszczone ogniska oddalone od siebie 1,0 m. Paleniska ułożone były ze spękanych kwarcytów i granitów przy znacznej przewadze ilościowej tych pierwszych. Piasek, wypełniający przestrzeń między kamieniami, posiadał intensywnie czarne zabarwienie. W obrębie palenisk występowały węgle drzewne oraz niewielka ilość skorup i kawałków połupanych kości zwierzęcych.

W pozostałej części niemal czarno zabarwionego piasku występowały skorupy, kości oraz kamienie, przy czym skorupy zgrupowane były w dwóch punktach. Rozłożenie kości i kamieni nie wykazywało regularności. W otaczającym pasie ciemnoszarego piasku wystąpiło kilka skorup i kamieni.

W miarę dalszej eksploracji piasek jaśniał. Jednocześnie malała ilość materiałów zabytkowych. Na głębokości 55 cm piasek posiadał szare zabarwienie tylko w miejscach położonych bezpośrednio pod paleniskami. Na głębokości 57 cm na całej powierzchni wykopu zalegały frakcjonalne warstwy piasku.

Materiały uzyskane podczas eksploracji wykopu I:

1. Głębokość 1 — 30 cm.

Inwentarz:

a. Cztery fragmenty nowożytnych naczyń glinianych.

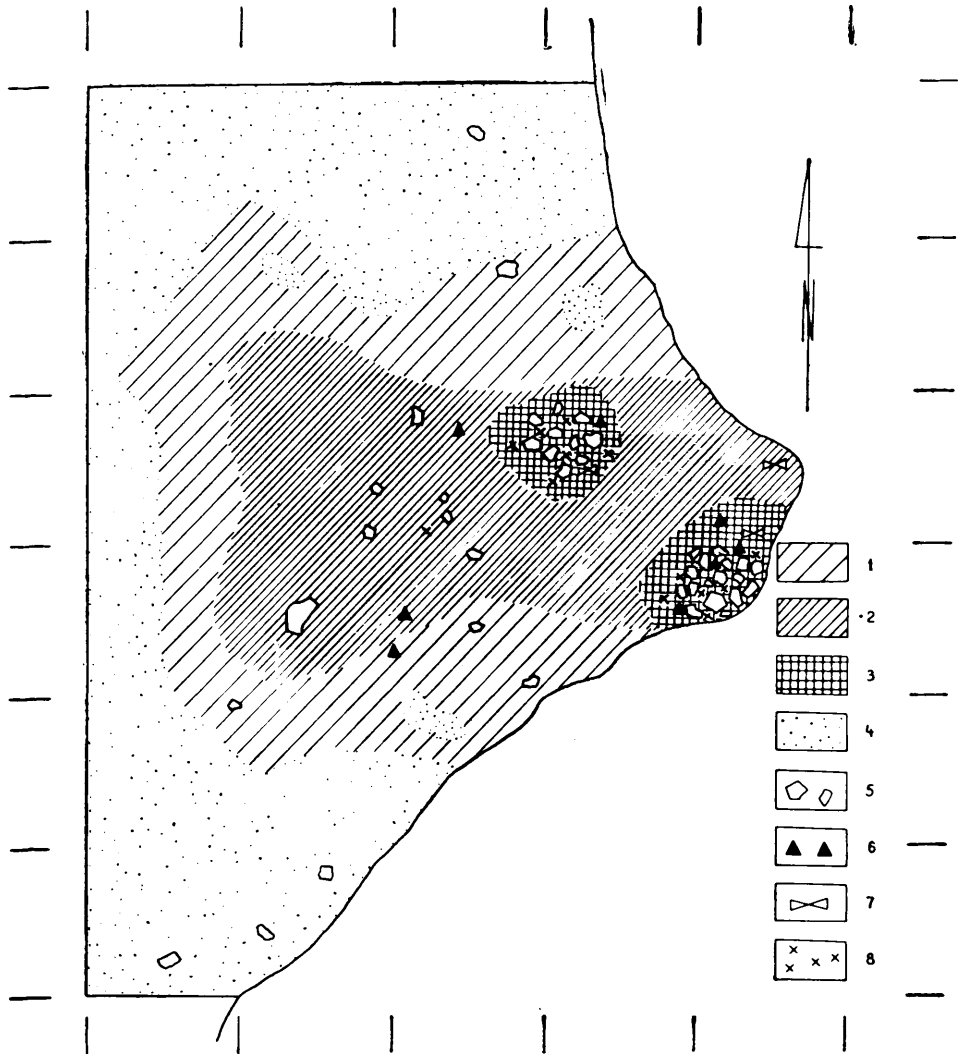
b. Siedemnaście skorup pochodzących z różnych części wczesnośredniowiecznych naczyń glinianych. Krawędzie wylewów facetowane od zewnątrz oraz zaokrąglone. Powierzchnia skorup w większości lekko szorstka, barwy brązowej i brunatnej o różnych odcieniach. Przełomy z reguły innej barwy niż powierzchnie. Ślady obtaczania części górnych naczyń. Gлина schudzona domieszkami tłuczni granitowego. Występujące ornamenty operują motywami żłobkowanych linii dookólnych i linii falistej. Grubość ścianek od 5 do 13 mm. Wypalenie dobre lub dostateczne.

c. Jeden wiór i trzy odłupki krzemienne, prawdopodobnie neolityczne. Surowiec szary, przeświecający.

2. Głębokość 31 — 50 cm.

Inwentarz:

a. Piętnaście fragmentów naczyń glinianych, analogicznych do opisanych powyżej w punkcie b.

Ryc. 8. Plan wykopu I na głębokości 40 cm

- 1 — sypki piasek o jasnoszarym zabarwieniu
- 2 — sypki piasek o barwie ciemnoszarej
- 3 — piasek barwy czarnej
- 4 — sypki piasek barwy szarozółtej
- 5 — kamienie
- 6 — skorupy
- 7 — kości
- 8 — węgle drzewne

b. Pięć wiórów krzemienych z surowca szarego, przeświecającego, oraz odpadek krzemieny z surowca czekoladowego. Materiał prawdopodobnie neolityczny.

c. Kilkanaście kawałków kości zwierzęcych.

3. Głębokość 51 — 57 cm.

Inwentarz:

a. Cztery fragmenty naczyń glinianych, analogicznych do występujących w wyższych warstwach.

b. Jeden wiór krzemieny cały, jeden ułamany i silnie zgrzany, cztery małe odpadki krzemienne, wszystkie z surowca czekoladowego.

c. Kawałek kości zwierzęcej przepalanej w ogniu.

Wykop II. Wykop założono przy skraju południowej ściany piaskowni, w miejscu, pod którym w profilu ściany widoczna była warstwa kulturowa. System eksploracji zachowano identyczny z zastosowanym przy eksploracji wykopu I.

Strop warstwy ukazał się na głębokości 20 cm. Na głębokości 35 cm zalegał na dnie wykopu niemal czarny piasek, identyczny z piaskiem występującym w wykopie I. W obrębie czarnego piasku znajdowały się dwa paleniska ułożone z kwarcytów i granitów, oddalone od siebie o 0,9 m. Przestrzeń między kamieniami wypełniała intensywnie czarna ziemia, w której występowały skorupy, kawałki połupanych kości zwierzęcych oraz węgle drzewne. Poza paleniskami materiały zabytkowe nie występowały.

W miarę dalszej eksploracji czarna ziemia straciła intensywność zabarwienia. Calec identyczny dla całego stanowiska wystąpił na głębokości 52 cm.

Inwentarz palenisk w wykopie II.

1. Głębokość 35 — 52 cm.

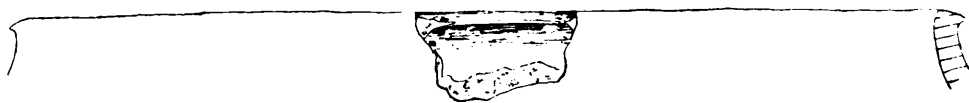
a. Sześć fragmentów glinianych naczyń wczesnośredniowiecznych, analogicznych formami, techniką wykonania i ornamentyką do materiału ceramicznego uzyskanego w wykopie I.

b. Czternaście kawałków kości zwierzęcych, wśród nich kilka przepalonych.

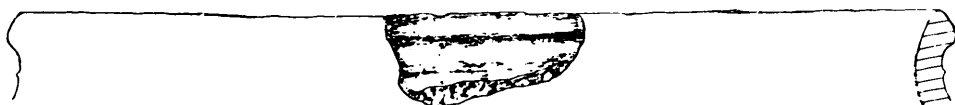
c. Amorficzny odłupek krzemieny o speditowanych krawędziach.

ANALIZA MATERIAŁU

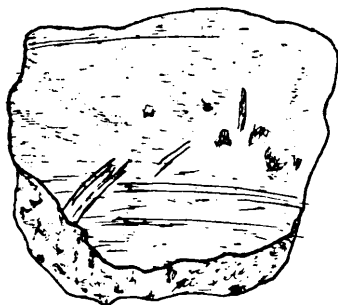
Ceramika. Materiał zabytkowy z Szydłówka reprezentowany jest głównie ceramiką. Na podstawie zachowanych fragmentów można ustalić, że mamy do czynienia głównie z naczyniami szerokootworowymi o esowatym profilu i w większości dość grubych ściankach. Wylewy w dwóch przypadkach tulipanowate, brzegi krawędzi najczęściej facetowane od strony zewnętrznej. Większość naczyń została wykonana z gliny, schudzonej dużą ilością średnioziarnistej domieszki tłuczni kamiennego, niekiedy przemieszanego z piaskiem. Pewne wahania w stosowaniu domieszki zachodzą nie tyle w zakresie gruboziarnistości, ile jej ilości. Przelomy wskazują, że naczynia formowane były techniką wałkowo-taśmową. Wszystkie skorupy pochodzące z górnych części naczyń posiadają ślady obtaczania, w większości egzemplarzy wykonanego pobieżnie i niestarannie. Dolne partie naczyń obtaczane nie były. Do obtaczania używano koła o nieruchomej osi. Wszystkie zachowane dna naczyń posiadają ślady stosowania podsypki piaskowej. Ornamentyka, występująca wyłącznie na górnych partiach naczyń, oparta jest głównie na dwóch zasadniczych

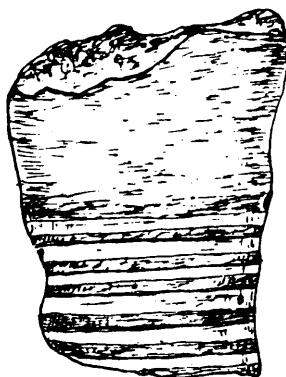
Ryc. 9

Ryc. 10

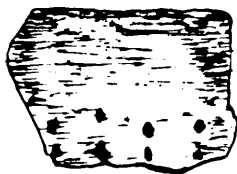

Ryc. 11

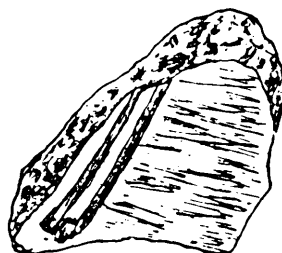

Ryc. 12

Fragmety wczesnośredniowiecznych naczyń glinianych z wykopu I

Ryc. 13

Ryc. 14

Fragmety wczesnośredniowiecznych naczyń glinianych z wykopu II

motywach zdobniczych: podwójnej lub potrójnej linii falistej, z reguły płytko i niestarannie wykonanej, oraz poziomych żłobkach dookolnych. Wymienione środki zdobnicze występują na naczyniach osobno, tworząc tym samym jednolity ornament, bądź równorzędnie w różnych kombinacjach. Trzecim typem ornamentu, występującym na jednym tylko egzemplarzu, jest dookolny pas złożony z poziomych rzędów nakłuwanych dołków². Wypalenie naczyń w większości dostateczne, choć na ogół nierównomierne. Kilka skorup wykazuje ślady słabego wtórnego przepalenia — prawdopodobnie będącego wynikiem wpadnięcia do ogniska kawałków rozbitego naczynia.

Opisana ceramika jest pod względem występujących form naczyń typowym przykładem produkcji garncarskiej w II podokresie wczesnośredniowiecznym (800 — 950 r. n. e.)³. Datowanie to w pełni potwierdza technika wykonania naczyń oraz dodatkowo występująca na nich ornamentyka — niestarannie wykonana, przy jednoczesnym znacznym rozbudowaniu wątku zdobniczego, kryjącego znaczną część górnej powierzchni naczyń.

Materiał kostny. Wszystkie uzyskane kości były pochodzenia zwierzęcego. Biorąc pod uwagę ich połupanie oraz zgrupowanie w miejscach byłych ognisk, należy określić materiał kostny jako pozostałość po przygotowywanych pokarmach mięsnych.

Materiał krzemienisty. Krzemienie w postaci odpadów produkcyjnych, odłupków i małych wiórów odbitych od rdzeni jednopodstawowych pochodzą ze zniszczonego stanowiska wydnowego z epoki neolitu, na którego miejscu usytuowała się osada wczesnośredniowieczna.

Obiekty odsłonięte w wykopach I i II. Wyniki przeprowadzonej eksploracji pozwalają ustalić, że w miejscu każdego z wykopów istniał pierwotnie obiekt budowlany. Pełniej zachowany obiekt z wykopu I był budynkiem założonym na planie prostokąta, zorientowanego długością wzdłuż osi wschód — zachód, i posiadającym przybliżone wymiary wynoszące około $4,00 \times 2,60$ m. Szczątkowy stan zachowania uniemożliwia sprecyzowanie bliższych ustaleń dotyczących wysokości i konstrukcji oraz określenia miejsca otworu drzwiowego badanego obiektu. Jest jednak niemal pewnym, że mamy tu do czynienia z wolnostojącym budynkiem jednoizbowym. Ponadto brak śladów po słupach sugeruje, że budynek wykonany był techniką zrębową. Wyposażenie wnętrza stanowiły dwa blisko siebie umieszczone ogniska ułożone z kamieni. Jedno z nich usytuowane było w pobliżu środka, drugie przy południowo-wschodnim narożu. Czy ogniska te funkcjonowały równocześnie, czy też kolejno — nie można ustalić. Na podstawie ich inwentarza wydaje się, że nie były długo użytkowane. Istnienia specjalnie przygotowanej podłogi (z bierwion lub gliny) nie zanotowano.

Mimo bardziej szczątkowego stanu zachowania obiektu w wykopie II można jednak przyjąć, że był on analogiczny do obiektu z wykopu I, zarówno wymiarami i konstrukcją, jak i wyposażeniem i funkcją.

² Analogiczny ornament występuje między innymi na naczyniu z Syryni (J. Kostrzewski *Kultura prapolska*, Poznań 1949, ryc. 234 na s. 422).

³ K. Jażdżewski *Uwagi o chronologii ceramiki zachodniostowiańskiej z wczesnego średniowiecza*, „Przegląd Archeologiczny”, t. X, 1954/1956, Poznań-Wrocław 1958, tabl. XII na s. 166, ryc. 50; tabl. XIV na s. 169, ryc. 53; tabl. XVI na s. 171, ryc. 62. Tenże — głos w dyskusji na konferencji archeologicznej w grudniu 1959 r. w Krakowie.

Z powyższych ustaleń wynika, że obiekty odsłonięte w wykopach reprezentują typowe dla II podokresu wczesnośredniowieczne założenia mieszkalne ⁴.

Czy obydwa obiekty funkcjonowały równorzędnie, czy też są chronologicznie niejednoczesne — ustalić nie można. Biorąc jednak pod uwagę ich analogiczność, jak również inwentarz zabytkowy, staje się niemal pewnym, że jeśli nie istniały równocześnie — to z całą pewnością dzieli je bardzo mała różnica czasowa. Ponadto odłożona we wnętrzach jednolita, uboga warstwa kulturowa pozwala się domyślać krótkotrwałości istnienia obu obiektów.

CHRONOLOGIA STANOWISKA

Uzyskany podczas badań materiał zabytkowy sprawił, że określenie chronologii stanowiska oparte być musi wyłącznie na ceramice, a więc na materiale, nie będącym precyzyjnym narzędziem datowania. Dodatkowym, lecz również mało pewnym momentem, przemawiającym za przyjętym na podstawie ceramiki ustaleniem chronologicznym stanowiska na II podokres wczesnośredniowieczny (800 — 950 r. n. e.), są obiekty mieszkalne z wykopów I i II. Konstrukcją, wielkością i wyposażeniem reprezentują one typ budynku mieszkalnego występującego często w okresie od VIII do X wieku ⁵.

WNIOSKI OGÓLNE

Szczątkowy stan zachowania stanowiska na SzydłóWKu zawęził w zasadniczym stopniu jego wartość jako źródła historycznego. Równocześnie podkreślić trzeba, że uzyskany podczas badań zasób informacji poznawczych doprowadził do ustaleń wykraczających poza ramy akcydentalnych przypuszczeń i samej tylko deskrypcji przebiegu prac badawczych.

Stwierdzono miarodajnie, że na terenie obecnego przedmieścia Szydłówek, w miejscu, którego warunki naturalne w pełni odpowiadały wymogom ówczesnego osadnictwa ⁶ istniała w okresie między 800 a mniej więcej 950 rokiem n. e. mała i uboga osada wiejska typu otwartego. Struktura warstw kulturowych świadczy zarazem o krótkotrwałości procesów osadniczych, co pozwala przyjąć, że niewielka grupa ludzi obrała sobie wzgórze na niezbyt długi okres zamieszkania.

Brak resztek inwentarza gospodarczego (nie licząc fragmentów naczyń glinianych) wskazywałby, że mieszkańcy osady opuścili celowo miejsce zamieszkania, zabierając ze sobą cały dobytek. Tym samym upadku osady nie należy dopatrywać się w przyczynach natury militarnej czy też w wyniku gwałtownej klęski żywiołowej.

Znacznie trudniej zarysowuje się kwestia ustalenia typu gospodarki, będącej podstawą bytu mieszkańców osady. Badania wykopaliskowe dostarczyły w tym zakresie minimalnej ilości miarodajnych informacji. Pozostaje tylko rozważyć, czy brak w przebadanych obiektach szczątków roślin jadalnych przy jednoczesnym występowaniu kości zwierząt oraz bezwartościowa dla celów rolniczych okoliczna gleba — nie sugerują hodowli zwierząt jako zasadniczego zajęcia mieszkańców osady. Aprioryczność przytoczonego wniosku

⁴ J. Kostrzewski, op. cit., s. 125—129.

⁵ Ibid.

⁶ W. Hensel *Słowiańszczyzna wczesnośredniowieczna*, Warszawa 1956, s. 304.

nie zezwala przyjąć go w obowiązującej formie. Tym samym poruszone zagadnienie nadal pozostaje otwarte.

Do rozważenia również pozostaje problem, czy osadę na Szydłówniku można łączyć z późniejszym organizmem wczesnośredniowiecznych Kielc i czy tym samym można w niej dopatrywać się ich zaczątków. Zbyt mało zaawansowany stan badań archeologicznych nad początkami Kielc utrudnia jednak próbę podjęcia szerszej dyskusji. Mimo to, biorąc pod uwagę krótkotrwałość i nikłe znaczenie gospodarcze osady na Szydłówniku, ponad trzykilometrowe oddalenie od miejsc, w których usytuowały się wczesnośredniowieczne Kielce⁷, a także inną ich podstawę gospodarczą⁸ — nie wydaje się możliwym stawianie znaku równości między wczesnośredniowiecznym osadnictwem na Szydłówniku a wczesnośredniowiecznymi Kielcami.

Zygmunt Pyntki

⁷ Przyjmując za centra wczesnośredniowiecznych Kielc okolice kościoła Św. Wojciecha oraz wzgórze katedralno-zamkowe.

⁸ K. Tymieniecki *Początki Kielc w związku z pierwotnym osadnictwem Łysogór*, „Pamiętnik Świętokrzyski”, Kielce 1931, s. 67—68.

СЛЕДЫ РАННЕСРЕДНЕВЕКОВЫХ ПОСЕЛЕНИЙ В ГОРОДЕ КЕЛЬЦЕ

В 1959 г. проводились раскопки на обнаруженной годом раньше стоянке, расположенной в пределах пригорода Шидлувек. Стоянка была частично разрушена, так как находилась в районе эксплуатации гравия. Несмотря на это, в результате исследований, проведенных в двух раскопах, были обнаружены контуры двух однокомнатных изб, размерами в $4,0 \times 2,6$ м., обладавших, вероятно, срубной конструкцией. Внутри каждой избы находились два каменных очага. Найденный инвентарь, в особенности керамика, позволяет датировать избы, а вместе с тем и поселение в целом, 800—950 годами н. э.

Местоположение поселения (холм над рекой) типично для тогдашних поселений. Данное поселение представляло собой небольшой, убогий, необоронительный приют сельского типа. Его жители занимались, вероятно, скотоводством.

Нет оснований считать данное поселение зачатком раннесредневекового города Кельце.

REMNANTS OF EARLY-MEDIEVAL COLONIZATION IN KIELCE

In 1959 excavations were made in the field of early-medieval settlement that had been discovered a year before and located within the suburb of Szydłówek. The field has been considerably damaged because of the gravel mine now in operation. Nevertheless, in the course of researches, the outlines of two unicameral huts, c. $4,0 \text{ m.} \times 2,6 \text{ m.}$ were disclosed in two explored excavations. The hut structure was probably a framework one. Inside, each hut was equipped with two herds laid of stones. Owing to the obtained historical materials, especially to the pottery, the hut and the whole settlement as well could be dated from the period 800—950 of our era. Settlement location on a hill or on a river was typical of the colonization of those times. The settlement in question was small, poor, unfortified, short-lived and of country-seat type. Its inhabitants probably kept busy with cattle raising. It is all but certain that it cannot be considered as origin of early-medieval Kielce.